

## ԾԱՆՈԹԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

### 1. Սև սարի ջեյհըրան (էջ 12)

Տպագրվում է առաջին անգամ:

Պատմել է Կարճկան գավառի Գոմս գյուղի նախկին բնակիչ, երեսունութամյա Սարգիս Մուրադյանը: Գրի է առել Սենեքերիմ Շալճյանը 1916թ. հունվարի 16-ին թիֆլիսում:

Ըստ բանահավաքի՝ Սարգիս Մուրադյանը գրագետ է, նա նաև պանդխտել է Ռումինիա: Հեքիաթը սովորել է իրենց գյուղի ծերունիներից:

Հեքիաթի գրառման բնագիրը պահվում է Հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտի բանահյուսության բաժնի արխիվում՝ Երվանդ Լալայանի ֆոնդ, FA IV, 2273-2324:

### 2. Դավրեշներ և տղղան (էջ 22)

Տպագրվում է առաջին անգամ:

Պատմել է նույն Սարգիս Մուրադյանը: Գրի է առել Սենեքերիմ Շալճյանը 1916թ. հունվարի 22-ին թիֆլիսում:

Հեքիաթը սովորել է իրենց գյուղի ծերունիներից:

Հեքիաթի գրառման բնագիրը պահվում է Հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտի բանահյուսության բաժնի արխիվում՝ Ե. Լալայանի ֆ., FA IV, 2473-2516:

### 3. Սալիմ (էջ 31)

Տպագրվում է առաջին անգամ:

Պատմել է նույն Սարգիս Մուրադյանը: Գրի է առել Սենեքերիմ Շալճյանը 1916թ. հունվարի 15-ին թիֆլիսում:

Բանասացը հեքիաթը սովորել է մի քրդից:

Հեքիաթի գրառման բնագիրը պահվում է Հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտի բանահյուսության բաժնի արխիվում՝ Ե. Լալայանի ֆ., FA IV, 1735-1774:

#### 4. Լնվոզ, Համըդ

(էջ 38)

Տպագրվում է առաջին անգամ:

Պատմել է նույն Սարգիս Մուրադյանը: Գրի է առել Սենեքերիմ Շալճյանը 1916թ. հունվարի 18-ին Թիֆլիսում:

Հեքիաթի գրառման բնագիրը պահվում է Հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտի բանախյուսության բաժնի արխիվում՝ Ե. Լալայանի ֆ., FA IV, 2153-2266:

#### 5. Խառանկունս գյեղի նախորդի ախչիկ

(էջ 59)

Տպագրվում է առաջին անգամ:

Պատմել է նույն Սարգիս Մուրադյանը: Գրի է առել Սենեքերիմ Շալճյանը 1916թ. Թիֆլիսում:

Հեքիաթի գրառման բնագիրը պահվում է Հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտի բանախյուսության բաժնի արխիվում՝ Ե. Լալայանի ֆ., FA IV, 1637-1658:

#### 6. Թակավրու ծառեն

(էջ 63)

Տպագրվում է առաջին անգամ:

Պատմել է նույն Սարգիս Մուրադյանը: Գրի է առել Սենեքերիմ Շալճյանը 1916թ. հունվարի 23-ին:

Հեքիաթի գրառման բնագիրը պահվում է Հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտի բանախյուսության բաժնի արխիվում՝ Ե. Լալայանի ֆ., FA IV, 1829-1894:

#### 7. Շահբազ Մելիք

(էջ 75)

Տպագրվում է առաջին անգամ:

Պատմել է նույն Սարգիս Մուրադյանը: Գրի է առել Արտաշես Բարսեղյանը 1916թ. հունվարի 15-ին Թիֆլիսում:

Հեքիաթի գրառման բնագիրը պահվում է Հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտի բանախյուսության բաժնի արխիվում՝ Ե. Լալայանի ֆ., FA IV, 2067-2132:

## 8. Հընդըստան փայլեվան, Չիլի փայլեվան (էջ 87)

Տպագրվում է առաջին անգամ:

Պատմել է Նույն Սարգիս Մուրադյանը: Գրի է առել Սենեքերիմ Շալճյանը 1916թ. հունվարի 19-ին թիֆլիսում:

Հեքիաթի գրառման բնագիրը պահվում է Հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտի բանահյուսության բաժնի արխիվում Ե. Լալայանի ֆ., FA IV, 2399-2430:

## 9. Խոջա Մահմադ, խոջա Ալի (էջ 94)

Տպագրվում է առաջին անգամ:

Պատմել է Նույն Սարգիս Մուրադյանը: Գրի է առել Սենեքերիմ Շալճյանը 1916թ. հունվարի 19-ին թիֆլիսում:

Հեքիաթի գրառման բնագիրը պահվում է Հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտի բանահյուսության բաժնի արխիվում Ե. Լալայանի ֆ., FA IV, 2331-2392:

## 10. Ջեվա խանըմ (էջ 107)

Տպագրվում է առաջին անգամ:

Պատմել է Նույն Սարգիս Մուրադյանը: Գրի է առել Սենեքերիմ Շալճյանը 1916թ. հունվարի 16-ին թիֆլիսում:

Հեքիաթի գրառման բնագիրը պահվում է Հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտի բանահյուսության բաժնի արխիվում Ե. Լալայանի ֆ., FA IV, 1781-1826:

## 11. Խելքով ախչիկ (էջ 116)

Տպագրվում է առաջին անգամ:

Պատմել է Նույն Սարգիս Մուրադյանը: Գրի է առել Սենեքերիմ Շալճյանը 1916թ. հունվարի 26-ին թիֆլիսում:

Հեքիաթի գրառման բնագիրը պահվում է Հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտի բանահյուսության բաժնի արխիվում Ե. Լալայանի ֆ., FA IV, 1665-1690:

## 12. Մոսթուռաջու կնիկ

(էջ 121)

Տպագրվում է առաջին անգամ:

Պատմել է նույն Սարգիս Մուրադյանը: Գրի է առել Սենեքերիմ Շալճյանը 1916թ. հունվարի 19-ին թիֆլիսում:

Հեքիաթի գրառման բնագիրը պահվում է Հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտի բանահյուսության բաժնի արխիվում՝ Ե. Լալայանի ֆ., FA IV, 2437-2466:

## 13. Մահմանդ-Քեկ

(էջ 127)

Տպագրվում է առաջին անգամ:

Պատմել է նույն Սարգիս Մուրադյանը: Գրի է առել Սենեքերիմ Շալճյանը 1916թ. հունվարի 22-ին թիֆլիսում:

Հեքիաթի գրառման բնագիրը պահվում է Հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտի բանահյուսության բաժնի արխիվում՝ Ե. Լալայանի ֆ., FA IV, 1693-1726:

## 14. Դալու խըշխըշ

(էջ 133)

Տպագրվում է առաջին անգամ:

Պատմել է նույն Սարգիս Մուրադյանը: Գրի է առել Սենեքերիմ Շալճյանը 1916թ. հունվարի 23-ին թիֆլիսում:

Հեքիաթի գրառման բնագիրը պահվում է Հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտի բանահյուսության բաժնի արխիվում՝ Ե. Լալայանի ֆ., FA IV, 1607-1634:

## 15. Վարպետ տըղեն

(էջ 139)

Տպագրվում է առաջին անգամ:

Պատմել է նույն Սարգիս Մուրադյանը: Գրի է առել Սենեքերիմ Շալճյանը 1916թ. հունվարի 26-ին թիֆլիսում:

Հեքիաթի գրառման բնագիրը պահվում է Հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտի բանահյուսության բաժնի արխիվում՝ Ե. Լալայանի ֆ., FA IV, 2135-2146:

## 16. Էրկու մալեք

(էջ 142)

Տպագրվում է առաջին անգամ:

Պատմել է նույն Սարգիս Մուրադյանը: Գրի է առել Սենեքերիմ Շալճյանը 1916թ. հունվարի 26-ին Թիֆլիսում:

Հեքիաթի գրառման բնագիրը պահվում է Հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտի բանահյուսության բաժնի արխիվում Ե. Լալայանի ֆ., FA IV, 2147-2150:

## 17. Չարություն և բարություն

(էջ 143)

Տպագրվում է առաջին անգամ:

Պատմել է Սոկս քաղաքի նախկին բնակիչ, արհեստով մանրավաճառ, երեսունհինգամյա Ռանիել Խլոյանը: Գրի է առել Արտաշես Բարսեղյանը 1915թ. դեկտեմբերի 10-ին Էջմիածնում:

Հեքիաթի գրառման բնագիրը պահվում է Հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտի բանահյուսության բաժնի արխիվում Ե. Լալայանի ֆ., FA IV, 0281-0314:

## 18. Պոլոտ կյով

(էջ 149)

Տպագրվում է առաջին անգամ:

Պատմել է նույն Ռանիել Խլոյանը: Գրի է առել Արտաշես Բարսեղյանը 1915թ. դեկտեմբերի 17-ին Էջմիածնում:

Հեքիաթի գրառման բնագիրը պահվում է Հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտի բանահյուսության բաժնի արխիվում Ե. Լալայանի ֆ., FA IV, 0145-0160:

## 19. Կըղլեշան

(էջ 152)

Տպագրվում է առաջին անգամ:

Պատմել է նույն Ռանիել Խլոյանը: Գրի է առել Արտաշես Բարսեղյանը 1915թ. դեկտեմբերի 18-ին Էջմիածնում:

Բանասացը հեքիաթը սովորել է մոկաց ծերերից:

Հեքիաթի գրառման բնագիրը պահվում է Հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտի բանահյուսության բաժնի արխիվում Ե. Լալայանի ֆ., FA IV, 0033-0046:

## 20. Բախտուն ախպեր

(էջ 155)

Տպագրվում է առաջին անգամ:

Պատմել է նույն դանիել Խլոյանը: Գրի է առել Արտաշես Բարսեղյանը 1916թ. դեկտեմբերի 16-ին էջմիածնում:

Հեքիաթի գրառման բնագիրը պահվում է Հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտի բանահյուսության բաժնի արխիվում՝ Ե. Լալայանի ֆ., FA IV, 0397-0412:

## 21. Բաիրան ու Ղընդըռան խանըն

(էջ 158)

Տպագրվում է առաջին անգամ:

Պատմել է նույն դանիել Խլոյանը: Գրի է առել Արտաշես Բարսեղյանը 1915թ. դեկտեմբերի 15-ին էջմիածնում:

Հեքիաթի գրառման բնագիրը պահվում է Հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտի բանահյուսության բաժնի արխիվում՝ Ե. Լալայանի ֆ., FA IV, 0417-0474:

## 22. Ծախված երազը

(էջ 168)

Տպագրվում է առաջին անգամ:

Պատմել է նույն դանիել Խլոյանը: Գրի է առել Արտաշես Բարսեղյանը 1915թ. դեկտեմբերի 15-ին էջմիածնում:

Հեքիաթի գրառման բնագիրը պահվում է Հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտի բանահյուսության բաժնի արխիվում՝ Ե. Լալայանի ֆ., FA IV, 0319-0392:

## 23. Միխքյ վըզեն կախածը

(էջ 181)

Տպագրվում է առաջին անգամ:

Պատմել է նույն դանիել Խլոյանը: Գրի է առել Արտաշես Բարսեղյանը 1915թ. դեկտեմբերի 17-ին էջմիածնում:

Հեքիաթի գրառման բնագիրը պահվում է Հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտի բանահյուսության բաժնի արխիվում, Ե. Լալայանի ֆ., FA IV, 0103-0112:

## 24. Յարերի արկածներ

(էջ 183)

Տպագրվում է առաջին անգամ:

Պատմել է նույն դանիել խլոյանը: Գրի է առել Արտաշես Բարսեղյանը 1915թ. դեկտեմբերի 18-ին էջմիածնում:

Հեքիաթի գրառման բնագիրը պահվում է Հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտի բանախյուսության բաժնի արխիվում՝ Ե. Լալայանի ֆ., FA IV, 0051-0098:

## 25. Բանդառնա Ղըռալ

(էջ 192)

Տպագրվում է առաջին անգամ:

Պատմել է նույն դանիել խլոյանը: Գրի է առել Երվանդ Լալայանը 1915թ. դեկտեմբերի 19-ին էջմիածնում:

Հեքիաթի գրառման բնագիրը պահվում է Հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտի բանախյուսության բաժնի արխիվում՝ Ե. Լալայանի ֆ., FA IV, 1005-1036:

## 26. Բախտավոր մոլլան

(էջ 199)

Տպագրվում է առաջին անգամ:

Պատմել է նույն դանիել խլոյանը: Գրի է առել Արտաշես Բարսեղյանը 1915թ. դեկտեմբերի 16-ին էջմիածնում:

Հեքիաթի գրառման բնագիրը պահվում է Հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտի բանախյուսության բաժնի արխիվում՝ Ե. Լալայանի ֆ., FA IV, 0115-0140:

## 27. Պառապ, արճ և աղվիս

(էջ 204)

Տպագրվում է առաջին անգամ:

Պատմել է նույն դանիել խլոյանը: Գրի է առել Արտաշես Բարսեղյանը 1915թ. դեկտեմբերի 17-ին էջմիածնում:

Հեքիաթի գրառման բնագիրը պահվում է Հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտի բանախյուսության բաժնի արխիվում՝ Ե. Լալայանի ֆ., FA IV, 0175-0210:

## 28. Արճ, մարթ և աղվիս (էջ 211)

Տպագրվում է առաջին անգամ:

Պատմել է նույն Դանիել Խլոյանը: Գրի է առել Արտաշես Բարսեղյանը 1915թ. դեկտեմբերի 17-ին էջմիածնում:

Հեքիաթի գրառման բնագիրը պահվում է Հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտի բանախյուսության բաժնի արխիվում՝ Ե. Լալայանի ֆ., FA IV, 0215-0276:

## 29. Աղվիս և մարտ (էջ 222)

Տպագրվում է առաջին անգամ:

Պատմել է նույն Դանիել Խլոյանը: Գրի է առել Արտաշես Շահինյանը 1915թ. դեկտեմբերի 21-ին էջմիածնում:

Հեքիաթի գրառման բնագիրը պահվում է Հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտի բանախյուսության բաժնի արխիվում՝ Ե. Լալայանի ֆ., FA IV, 0517-0542:

## 30. Ծովու ախչիկ (էջ 227)

Տպագրվում է առաջին անգամ:

Պատմել է Կարճկան գավառի Ուրանց գյուղի նախկին բնակիչ, երեսունհինգամյա անգրագետ երկրագործ Պետրոս Սահակյանը: Գրի է առել Սենեքերիմ Շալճյանը 1915թ. դեկտեմբերի 12-ին, էջմիածնում:

Հեքիաթի գրառման բնագիրը պահվում է Հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտի բանախյուսության բաժնի արխիվում՝ Ե. Լալայանի ֆ., FA IV, 2689-2756:

## 31. Էրկու ախպերներ (էջ 240)

Տպագրվում է առաջին անգամ:

Պատմել է նույն Պետրոս Սահակյանը: Գրի է առել Սենեքերիմ Շալճյանը 1915թ. դեկտեմբերի 16-ին էջմիածնում:

Հեքիաթի գրառման բնագիրը պահվում է Հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտի բանախյուսության բաժնի արխիվում՝ Ե. Լալայանի ֆ., FA IV, 2523-2634:

### 32. Շերենդոդինան

(էջ 263)

Տպագրվում է առաջին անգամ:

Պատմել է նույն Պետրոս Սահակյանը: Գրի է առել Սենեքերիմ Շալճյանը 1915թ. դեկտեմբերի 11-ին:

Հեքիաթի գրառման բնագիրը պահվում է Հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտի բանախյուսության բաժնի արխիվում՝ Ե. Լալայանի ֆ., FA IV, 2641-2682:

### 33. Իրեքյ ախպեր

(էջ 271)

Տպագրվում է առաջին անգամ:

Պատմել է նույն Պետրոս Սահակյանը: Գրի է առել Սենեքերիմ Շալճյանը 1915թ. դեկտեմբերի 21-ին էջմիածնում:

Հեքիաթի գրառման բնագիրը պահվում է Հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտի բանախյուսության բաժնի արխիվում՝ Ե. Լալայանի ֆ., FA IV, 2811-2892:

### 34. Իրեքյ նախորոթ

(էջ 288)

Տպագրվում է առաջին անգամ:

Պատմել է նույն Պետրոս Սահակյանը: Գրի է առել Սենեքերիմ Շալճյանը 1915թ. դեկտեմբերի 14-ին էջմիածնում:

Հեքիաթի գրառման բնագիրը պահվում է Հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտի բանախյուսության բաժնի արխիվում՝ Ե. Լալայանի ֆ., FA IV, 2899-2962:

### 35. Փարու ախչիկ

(էջ 300)

Տպագրվում է առաջին անգամ:

Պատմել է նույն Պետրոս Սահակյանը: Գրի է առել Սենեքերիմ Շալճյանը 1915թ. դեկտեմբերի 15-ին էջմիածնում:

Հեքիաթի գրառման բնագիրը պահվում է Հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտի բանախյուսության բաժնի արխիվում՝ Ե. Լալայանի ֆ., FA IV, 2966-3040:

### 36. Շնչքոռ

(էջ 315)

Տպագրվում է առաջին անգամ:

Պատմել է նույն Պետրոս Սահակյանը: Գրի է առել Սենեքերիմ Շալճյանը 1915թ. դեկտեմբերի 12-ին էջմիածնում:

Հեքիաթի գրառման բնագիրը պահվում է Հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտի բանախյուսության բաժնի արխիվում՝ Ե. Լալայանի ֆ., FA IV, 3047-3138:

### 37. Մալանցոց աղի փեսեն

(էջ 332)

Տպագրվում է առաջին անգամ:

Պատմել է նույն Պետրոս Սահակյանը: Գրի է առել Սենեքերիմ Շալճյանը 1915թ. դեկտեմբերի 11-ին էջմիածնում:

Հեքիաթի գրառման բնագիրը պահվում է Հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտի բանախյուսության բաժնի արխիվում՝ Ե. Լալայանի ֆ., FA IV, 2761-2804:

### 38. Պըլուզ կամ պառվո լաճ

(էջ 340)

Տպագրվում է առաջին անգամ:

Պատմել է մոկացի հիսնամյա անգրագետ երկրագործ Փոխան Մուրադյանը: Գրի է առել Երվանդ Լալայանը 1910թ. օգոստոսի 10-ին Մոկս քաղաքում:

Հեքիաթի գրառման բնագիրը պահվում է Հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտի բանախյուսության բաժնի արխիվում՝ Ե. Լալայանի ֆ., FA IV, 0719-0780:

### 39. Կյում գըլխիկ

(էջ 351)

Տպագրվում է առաջին անգամ:

Պատմել է նույն Փոխան Մուրադյանը: Գրի է առել Երվանդ Լալայանը 1911թ. օգոստոսի 12-ին Մոկսում:

Հեքիաթի գրառման բնագիրը պահվում է Հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտի բանախյուսության բաժնի արխիվում՝ Ե. Լալայանի ֆ., FA IV, 1039-1132:

#### 40. Զըլ - Բըսկ

(էջ 370)

Տպագրվում է առաջին անգամ:

Պատմել է նույն Փոխան Մուրադյանը: Գրի է առել Արտաշես Շահինյանը 1911թ. օգոստոսի 14-ին Մոկս քաղաքում:

Հեքիաթի գրառման բնագիրը պահվում է Հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտի բանահյուսության բաժնի արխիվում՝ Ե. Լալայանի ֆ., FA IV, 0843-0902:

#### 41. Սըլտան Փառիշան

(էջ 383)

Տպագրվում է առաջին անգամ:

Պատմել է նույն Փոխան Մուրադյանը: Գրի է առել Արտաշես Շահինյանը 1911թ. օգոստոսի 14-ին Մոկսում:

Հեքիաթի գրառման բնագիրը պահվում է Հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտի բանահյուսության բաժնի արխիվում՝ Ե. Լալայանի ֆ., FA IV, 1261-1302:

#### 42. Նախըրջու ախչիկ

(էջ 391)

Տպագրվում է առաջին անգամ:

Պատմել է նույն Փոխան Մուրադյանը: Գրի է առել Երվանդ Լալայանը 1911թ. օգոստոսի 11-ին Մոկսում:

Հեքիաթի գրառման բնագիրը պահվում է Հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտի բանահյուսության բաժնի արխիվում՝ Ե. Լալայանի ֆ., FA IV, 0941-0978:

#### 43. Ծուռ ախպեր, ճարտար ախպեր

(էջ 399)

Տպագրվում է առաջին անգամ:

Պատմել է նույն Փոխան Մուրադյանը: Գրի է առել Երվանդ Լալայանը 1911թ. օգոստոսի 11-ին Մոկսում:

Հեքիաթի գրառման բնագիրը պահվում է Հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտի բանահյուսության բաժնի արխիվում՝ Ե. Լալայանի ֆ., FA IV, 0981-1002:

#### 44. Շիրին Շախ, Պարանկ Շախ, Տեղին Շախ

(էջ 404)

Տպագրվում է առաջին անգամ:

Պատմել է Մոկս քաղաքի բնակիչ, քառասունհինգամյա անգրագետ երկրագործ Վարդան Բազիկյանը: Գրի է առել Երվանդ Լալայանը 1910թ. Մոկսում:

Հեքիաթի գրառման բնագիրը պահվում է Հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտի բանահյուսության բաժնի արխիվում՝ Ե. Լալայանի ֆ., FA IV, 0545-0604:

#### 45. Ծովու համամ

(էջ 416)

Տպագրվում է առաջին անգամ:

Պատմել է նույն Վարդան Բազիկյանը: Գրի է առել Արտաշես Շահինյանը 1911թ. օգոստոսի 10-ին, Մոկսում:

Հեքիաթի գրառման բնագիրը պահվում է Հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտի բանահյուսության բաժնի արխիվում՝ Ե. Լալայանի ֆ., FA IV, 0685-0716:

#### 46. Ալ Կյուլնաշ

(էջ 422)

Տպագրվում է առաջին անգամ:

Պատմել է նույն Վարդան Բազիկյանը: Գրի է առել Արտաշես Շահինյանը 1911թ. օգոստոսի 6-ին Մոկսում:

Հեքիաթի գրառման բնագիրը պահվում է Հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտի բանահյուսության բաժնի արխիվում՝ Ե. Լալայանի ֆ., FA IV, 0607-0684:

#### 47. Պալաք աջան

(էջ 437)

Տպագրվում է առաջին անգամ:

Պատմել է նույն Վարդան Բազիկյանը: Գրի է առել Արտաշես Շահինյանը 1911թ. Մոկսում:

Հեքիաթի գրառման բնագիրը պահվում է Հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտի բանահյուսության բաժնի արխիվում՝ Ե. Լալայանի ֆ., FA IV, 1321-1382:

#### 48. Խոջա Ալի, Խոջա Մահմուտ (էջ 450)

Տպագրվում է առաջին անգամ:

Պատմել է վերոհիշյալ Վարդան Բագիկյանը: Գրի է առել Արտաշես Շահինյանը 1911թ. օգոստոսի 10-ին Մոկսում:

Հեքիաթի գրառման բնագիրը պահվում է Հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտի բանահյուսության բաժնի արխիվում՝ Ե. Լալայանի ֆ., FA IV, 1153-1230:

#### 49. Նմուշ (էջ 465)

Տպագրվում է առաջին անգամ:

Պատմել է նույն Վարդան Բագիկյանը: Գրի է առել Երվանդ Լալայանը 1910թ. Մոկսում:

Հեքիաթի գրառման բնագիրը պահվում է Հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտի բանահյուսության բաժնի արխիվում՝ Ե. Լալայանի ֆ., FA IV, 0797-0840:

#### 50. Ռենջբար (էջ 474)

Տպագրվում է առաջին անգամ:

Պատմել է Խլաթ գավառի Կոշտյան գյուղի նախկին բնակիչ Մկրտիչ Միրզոյանը: Գրի է առել Արտաշես Բարսեղյանը 1915թ. փետրվարի 16-ին Թիֆլիսում:

Հեքիաթի գրառման բնագիրը պահվում է Հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտի բանահյուսության բաժնի արխիվում՝ Ե. Լալայանի ֆ., FA IV, 3339-3360:

#### 51. Պողոս, Պետրոս (էջ 479)

Տպագրվում է առաջին անգամ:

Պատմել է նույն Մկրտիչ Միրզոյանը: Գրի է առել Արտաշես Բարսեղյանը 1916թ. փետրվարի 15-ին Թիֆլիսում:

Հեքիաթի գրառման բնագիրը պահվում է Հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտի բանահյուսության բաժնի արխիվում՝ Ե. Լալայանի ֆ., FA IV, 3365-3486:

## 52. Աղվեսն ու կրիան

(էջ 504)

Տպագրվում է առաջին անգամ:

Պատմել է նույն Սկրտիչ Միրզոյանը: Գրի է առել Արտաշես Բարսեղյանը 1916թ. փետրվարի 16-ին Թիֆլիսում:

Հեքիաթի գրառման բնագիրը պահվում է Հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտի բանախյուսության բաժնի արխիվում Ե. Լալայանի ֆ., FA IV, 3217-3248:

## 53. Մահդեսի աղվես

(էջ 510)

Տպագրվում է առաջին անգամ:

Պատմել է նույն Սկրտիչ Միրզոյանը: Գրի է առել Արտաշես Բարսեղյանը 1916թ. փետրվարի 17-ին Թիֆլիսում:

Հեքիաթի գրառման բնագիրը պահվում է Հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտի բանախյուսության բաժնի արխիվում Ե. Լալայանի ֆ., FA IV, 3253-3334:

## 54. Գայլի փորձանքներ

(էջ 526)

Տպագրվում է առաջին անգամ:

Պատմել է նույն Սկրտիչ Միրզոյանը: Գրի է առել Արտաշես Բարսեղյանը 1916թ. փետրվարի 17-ին Թիֆլիսում:

Հեքիաթի գրառման բնագիրը պահվում է Հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտի բանախյուսության բաժնի արխիվում Ե. Լալայանի ֆ., FA IV, 3491-3502:

## 55. Ճաղցի տերեր

(էջ 529)

Տպագրվում է առաջին անգամ:

Պատմել է Կարճկան գավառի Գյինդրանց գյուղի նախկին բնակիչ, քսանիինգամյա, անգրագետ Յոխան Կարապետյանը: Գրի է առել Երվանդ Պեղազյանը 1915թ. դեկտեմբերի 16-ին Էջմիածնում:

Հեքիաթի գրառման բնագիրը պահվում է Հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտի բանախյուսության բաժնի արխիվում Ե. Լալայանի ֆ., FA IV, 1897-1928:

## 56. Գյել ու աղվես ախպեր

(էջ 534)

Տպագրվում է առաջին անգամ:

Պատմել է նույն Յոխան Կարապետյանը: Գրի է առել Երվանդ Պեգազյանը 1915թ. դեկտեմբերի 16-ին էջմիածնում:

Հեքիաթի գրառման բնագիրը պահվում է Հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտի բանահյուսության բաժնի արխիվում՝ Ե. Լալայանի ֆ., FA IV, 1931-1950:

## 57. Աղվըսու ախպերութեն

(էջ 537)

Տպագրվում է առաջին անգամ:

Պատմել է նույն Յոխան Կարապետյանը: Գրի է առել Երվանդ Պեգազյանը 1915թ. դեկտեմբերի 16-ին էջմիածնում:

Հեքիաթի գրառման բնագիրը պահվում է Հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտի բանահյուսության բաժնի արխիվում՝ Ե. Լալայանի ֆ., FA IV, 1953-1988:

## 58. Ալիսանդր

(էջ 543)

Տպագրվում է առաջին անգամ:

Պատմել է Կարճկան գավառի Ուրանց գյուղի նախկին բնակիչ, երեսուներկուամյա Ասմո Գևորգյանը: Գրի է առել Արտաշես Բարսեղյանը 1915թ. դեկտեմբերի 14-ին էջմիածնում:

Հեքիաթի գրառման բնագիրը պահվում է Հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտի բանահյուսության բաժնի արխիվում՝ Ե. Լալայանի ֆ., FA IV, 3159-3212:

## 59. Խովվու ծնած ախչիկ

(էջ 553)

Տպագրվում է առաջին անգամ:

Պատմել է նույն Ասմո Գևորգյանը: Գրի է առել Արտաշես Բարսեղյանը 1915թ. դեկտեմբերի 14-ին էջմիածնում:

Հեքիաթի գրառման բնագիրը պահվում է Հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտի բանահյուսության բաժնի արխիվում՝ Ե. Լալայանի ֆ., FA IV, 2007-2034:

### 60. Խրեղեն եզներ

(էջ 558)

Տպագրվում է առաջին անգամ:

Պատմել է նույն Ասմո Գևորգյանը: Գրի է առել Արտաշես Բարսեղյանը 1915թ. դեկտեմբերի 14-ին էջմիածնում:

Բանասացը հեքիաթը սովորել է իրենց գյուղի ծերերից:

Հեքիաթի գրառման բնագիրը պահվում է Հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտի բանահյուսության բաժնի արխիվում Ե. Լալայանի ֆ., FA IV, 2037-2066:

### 61. Ճակատագիր

(էջ 563)

Տպագրվում է առաջին անգամ:

Պատմել է նույն Ասմո Գևորգյանը: Գրի է առել Արտաշես Բարսեղյանը 1915թ. դեկտեմբերի 14-ին էջմիածնում:

Հեքիաթի գրառման բնագիրը պահվում է Հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտի բանահյուսության բաժնի արխիվում Ե. Լալայանի ֆ., FA IV, 3139-3154:

### 62. Դանգաճակ

(էջ 566)

Տպագրվում է առաջին անգամ:

Պատմել է տասնութամյա անգրագետ Աղավնի Գալստյանը: Գրի է առել Արտաշես Շահինյանը 1911թ. օգոստոսի 14-ին Մոկսում:

Հեքիաթի գրառման բնագիրը պահվում է Հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտի բանահյուսության բաժնի արխիվում Ե. Լալայանի ֆ., FA IV, 0781-0792:

### 63. Իշու արքավութին

(էջ 569)

Տպագրվում է առաջին անգամ:

Պատմել է նույն Աղավնի Գալստյանը: Գրի է առել Արտաշես Շահինյանը 1911թ. օգոստոսի 14-ին Մոկսում:

Հեքիաթի գրառման բնագիրը պահվում է Հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտի բանահյուսության բաժնի արխիվում Ե. Լալայանի ֆ., FA IV, 1305-1318:

#### 64. Լանգանի խեղճք

(էջ 572)

Տպագրվում է առաջին անգամ:

Պատմել է Մամռտանք-Պաստ գյուղի նախկին բնակիչ, քառասունամյա, անգրագետ Թառո (Հարություն) Ավետիսյանը: Գրի է առել Արտաշես Բարսեղյանը 1915թ. դեկտեմբերի 2-ին Երևանում:

Ըստ բանահավաքի՝ Թ. Հարությունյանը, զինվորագրությունից փախչելով, երեք տարի ապրել է Բուլանդխում:

Հեքիաթի գրառման բնագիրը պահվում է Հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտի բանահյուսության բաժնի արխիվում՝ Ե. Լալայանի ֆ., FA IV, 0479-0514:

#### 65. Աղվեսն ու գայլը

(էջ 576)

Տպագրվում է առաջին անգամ:

Պատմել է նույն Թառո Ավետիսյանը: Գրի է առել Արտաշես Բարսեղյանը 1915թ. դեկտեմբերի 2-ին, Երևանում:

Հեքիաթի գրառման բնագիրը պահվում է Հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտի բանահյուսության բաժնի արխիվում, Ե. Լալայանի ֆ., FA IV, 0505-0514:

#### 66. Ամուլ մարդ

(էջ 578)

Տպագրվում է առաջին անգամ:

Պատմել է Սոկսի Բուլենց գյուղի նախկին բնակիչ, քառասունհինգամյա Ավետիս Մելքոնյանը: Գրի է առել Արտաշես Բարսեղյանը 1915թ. դեկտեմբերի 28-ին Էջմիածնում:

Ըստ բանահավաքի՝ Ավետիս Մելքոնյանը վեց տարի ապրել է Կովկասում: Հեքիաթը սովորել է համագյուղացի մուխսի Պետրոսից:

Հեքիաթի գրառման բնագիրը պահվում է Հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտի բանահյուսության բաժնի արխիվում՝ Ե. Լալայանի ֆ., FA IV, 0005-0028:

#### 67. Ուղսկըրիչ

(էջ 583)

Տպագրվում է առաջին անգամ:

Պատմել է նույն Ավետիս Մելքոնյանը: Գրի է առել Արտաշես Շահինյանը 1915թ. դեկտեմբերի 23-ին Էջմիածնում:

Յեքիաթի գրառման բնագիրը պահվում է Հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտի բանահյուսության բաժնի արխիվում Ե. Լալայանի ֆ., FA IV, 1233-1258:

### 68. Թագավորը իրիք տըղենիր

(էջ 589)

Տպագրվում է առաջին անգամ:

Պատմել է նույն Ավետիս Մելքոնյանը: Գրի է առել Արտաշես Շահինյանը 1915թ. դեկտեմբերի 23-ին էջմիածնում:

Յեքիաթի գրառման բնագիրը պահվում է Հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտի բանահյուսության բաժնի արխիվում Ե. Լալայանի ֆ., FA IV, 1135-1150:

### 69. Յոթ ախպոր քյուր

(էջ 592)

Տպագրվում է առաջին անգամ:

Պատմել է Խազալ Պաղտասարյան անունով անգրագետ կինը: Գրի է առել Երվանդ Լալայանը 1911թ. օգոստոսի 10-ին Մոկս քաղաքում:

Յեքիաթի գրառման բնագիրը պահվում է Հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտի բանահյուսության բաժնի արխիվում Ե. Լալայանի ֆ., FA IV, 0905-0938:

### 70. Դլո, Լավանդո

(էջ 599)

Տպագրվում է առաջին անգամ:

Պատմել է Կարճկան գավառի Կուք գյուղի նախկին բնակչուհի, քսանյոթամյա անգրագետ Ջուլո Մարտիրոսյանը: Գրի է առել Սենեքերիմ Շալճյանը 1915թ. դեկտեմբերի 12-ին էջմիածնում:

Յեքիաթի գրառման բնագիրը պահվում է Հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտի բանահյուսության բաժնի արխիվում Ե. Լալայանի ֆ., FA IV, 1991-2004:

### 71. Ֆայիզ

(էջ 602)

Տպագրվում է ըստ «Էմինեան ազգագրական ժողովածուի», հատոր Դ, Մոսկուա-Վաղարշապատ, 1902թ., էջ 77-82: Պատմել է Մոկս-

Գինեկանցի բնակիչ Ջատիկ Խեպոյանը: Գրի է առել Սարգիս Հայկունին 1902թ.: Գրառման վայրի մասին տեղեկություններ չկան:

## **72. Պատըխսանի Միրանը և Շավրանա թագավոր** (էջ 610)

Տպագրվում է ըստ «Էմինեան ազգագրական ժողովածուի», հատոր Դ, Մոսկուա-Վաղարշապատ, 1902թ., էջ 38-45: Պատմել է նույն Ջատիկ Խեպոյանը: Գրի է առել Սարգիս Հայկունին 1902թ.: Գրառման վայրի մասին տեղեկություններ չկան:

## **73. Բալաթ աչառ** (էջ 620)

Տպագրվում է ըստ «Էմինեան ազգագրական ժողովածուի», հատոր Դ, Մոսկուա-Վաղարշապատ, 1902թ., էջ 27-37: Պատմել է նույն Ջատիկ Խեպոյանը: Գրի է առել Սարգիս Հայկունին 1902թ.: Գրառման վայրի մասին տեղեկություններ չկան:

## **74. Լուսավոր մորթ** (էջ 633)

Տպագրվում է ըստ «Էմինեան ազգագրական ժողովածուի», հատոր Դ, Մոսկուա-Վաղարշապատ, 1902թ., էջ 46-56: Պատմել է նույն Ջատիկ Խեպոյանը: Գրի է առել Սարգիս Հայկունին 1902թ.: Գրառման վայրի մասին տեղեկություններ չկան:

## **75. Լավը Գյուլստան** (էջ 646)

Տպագրվում է ըստ «Էմինեան ազգագրական ժողովածուի», հատոր Դ, Մոսկուա-Վաղարշապատ, 1902թ., էջ 57-75: Պատմել է նույն Ջատիկ Խեպոյանը: Գրի է առել Սարգիս Հայկունին 1902թ.: Գրառման վայրի մասին տեղեկություններ չկան:

## **76. Որն է պոռնկորդին** (էջ 668)

Տպագրվում է ըստ «Էմինեան ազգագրական ժողովածուի», հատոր Դ, Մոսկուա-Վաղարշապատ, 1902թ., էջ 82-85: Պատմել է նույն Ջատիկ Խեպոյանը: Գրի է առել Սարգիս Հայկունին 1902թ.: Գրառման վայրի մասին տեղեկություններ չկան:

## **77. Խոճա Զյուսեփի Գանձնիկ տըղեն**

(էջ 673)

Տպագրվում է ըստ «Էմինեան ազգագրական ժողովածուի», հատոր Բ, Մոսկուա-Վաղարշապատ, 1901թ., էջ 443-447: Պատմել է Մոկս քաղաքի բնակիչ Մոկացի Օհանը: Գրի է առել Սարգիս Զայկունին 1901թ.: Գրառման վայրի մասին տեղեկություններ չկան:

## **78. Մարդ և օձ**

(էջ 680)

Տպագրվում է ըստ «Էմինեան ազգագրական ժողովածուի», հատոր Դ, Մոսկուա-Վաղարշապատ, 1902թ., էջ 86-89: Պատմել է Մոկս քաղաքի բնակիչ Զատիկ Օհանը: Գրի է առել Սարգիս Զայկունին 1902թ.: Գրառման վայրի մասին տեղեկություններ չկան:

## **79. Իրիքյ կընըկ**

(էջ 685)

Տպագրվում է ըստ Դ. Օրբելու «Ընտիր աշխատությունների» 2-րդ հատորի, Երևան, 2002թ., էջ 70-77:

Գրի է առել Զովսեփ Օրբելին 1911-1912թթ. ընթացքում Մոկսում: Պատմել է Միսրաք Զաքարյանը:

## **80. Երկու ախպեր**

(էջ 692)

Տպագրվում է ըստ Դ. Օրբելու «Ընտիր աշխատությունների» 2-րդ հատորի, Երևան, 2002թ., էջ 77-80:

Գրի է առել Զովսեփ Օրբելին 1911-1912թթ. ընթացքում Մոկսում: Պատմել է նույն Միսրաք Զաքարյանը:

## **81. Լեբկար կընըկ**

(էջ 695)

Տպագրվում է ըստ Դ. Օրբելու «Ընտիր աշխատությունների» 2-րդ հատորի, Երևան, 2002թ., էջ 81-83:

Գրի է առել Զովսեփ Օրբելին 1911-1912թթ. ընթացքում Մոկսում: Պատմել է Մանուկ Արոյանը:

**82. Գլեժ մարթ ու կընըկ**  
(էջ 698)

Տպագրվում է ըստ Յ. Օրբելու «Ընտիր աշխատությունների» 2-րդ հատորի, Երևան, 2002թ., էջ 84:

Գրի է առել Հովսեփ Օրբելին 1911-1912թթ. ընթացքում Մոկսում: Պատմել է Միսրաք Ջաքարյանը:

**83. Քյեռին ու խարզեն**  
(էջ 700)

Տպագրվում է ըստ Յ. Օրբելու «Ընտիր աշխատությունների» 2-րդ հատորի, Երևան, 2002թ., էջ 90-97:

Գրի է առել Հովսեփ Օրբելին 1911-1912թթ. ընթացքում Մոկսում: Պատմել է Սարգիս Կալիկյանը:

**84. Քյեռին ու խարզեն (տարբերակ)**  
(էջ 707)

Տպագրվում է ըստ Յ. Օրբելու «Ընտիր աշխատությունների» 2-րդ հատորի, Երևան, 2002թ., էջ 97-100:

Գրի է առել Հովսեփ Օրբելին 1911-1912թթ. ընթացքում Մոկսում: Պատմել է Նշան Փոխանյանը: